

принизливе ставлення до потерпілого, тому не розуміло, як бути у випадках одноактного приниження особи, яке призвело до потерпілого до самогубства.

Також, можна погодитись з думкою С.Г. Киренка, що приниження людської гідності є різновидом жорстокого поводження з особою, про яке прямо вказується в ч.1 ст. 120 КК України. Відтак вказівку про систематичне приниження людської гідності взагалі можна виключити, оскільки поняття «жорстоке поводження з особою» охоплює і приниження її гідності.

Важливою проблемою вітчизняного законодавства є відсутність у ньому адекватної оцінки такого суспільно небезпечного діяння, яке пов'язане із самогубством особи, але за своїм характером не є доведенням до самогубства. Мова йде про схиляння особи до самогубства та про допомогу при самогубстві. Зокрема, можлива ситуація, коли особа з метою матеріальної вигоди, для заволодіння спадком, почне переконувати свого близького родича, хворого на невиліковну хворобу, покінчити життя самогубством, прийнявши велику дозу снодійного. Якщо цей близький родич буде психічно здоровою людиною, то у випадку його самогубства, особа, яка запропонувала вчинити це діяння, тобто по суті схилила до самогубства, незалежно від мотивів своєї поведінки не підлягає кримінальній відповідальності, оскільки схиляння до самогубства не передбачене чинним КК України. Також, слід звернути увагу на ситуацію, коли одна особа допомагає іншій (дорослій, психічно здоровій особі) вчинити самогубство. Наприклад, передавши їй отруту або приготувавши зашморг. Особа безпосередньо не позбавляла іншу людину життя (адже остання сама, за власною волею, усвідомлюючи свою поведінку вчинила самогубство), а також не вчиняла дій, які підпадають під поняття «жорстоке поводження», «систематичне приниження людської гідності» та інше, то її не можна притягнути до відповідальності. Оскільки в її діях відсутні ознаки таких складів злочинів як «Умисне вбивство» (ст. 115 КК України) чи «Доведення до самогубства» (ст. 120 КК України). Проте, внаслідок її поведінки людина позбавила себе життя, що є найціннішим благом і тому залишати поза увагою такі суспільно-небезпечні дії навряд чи вірно.

Слід зазначити, що у КК Республіки Білорусь (ст. 145, 146) є дві окремі статті, а саме: «Доведення до самогубства», «Схиляння до самогубства», в яких вказано – «Умисне розпалення в іншій особі рішучості вчинити самогубство, якщо особа покінчила життя самогубством або мав місце замах на нього».

Таким чином вважаємо, що у КК України необхідно також передбачити відповідальність за схиляння особи до самогубства, а також допомогу особі при самогубстві.

На нашу думку вказані пропозиції допоможуть більше ефективно протидіяти різноманітним суспільно-небезпечним діям, які доводять особу до самогубства, викликають у неї бажання вчинити самогубство, або вслякно сприяють особі при позбавленні себе життя.

РОЛЬ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ У НАГЛЯДІ ЗА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Дудка Є.В., здобувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права НАВС

Як свідчить практика, до особливостей прокурорського контролю у виді нагляду за виконанням кримінальних покарань, зокрема щодо питання особистої безпеки, належать наступні:

1) зазначена діяльність, відповідно до ст. 121 Конституції України, є виключною компетенцією прокуратури як державного органу, що полягає в діяльності прокурора щодо забезпечення дотримання законів під час виконання судових рішень у кримінальних справах, а також застосування інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян;

2) предметом прокурорського нагляду є, відповідно до змісту ст. 44 Закону України «Про прокуратуру», дотримання законності під час перебування осіб у місцях тримання затриманих, попереднього ув'язнення, в установах виконання покарань (УВП), інших установах, що виконують покарання або заходи

примусового характеру, які призначає суд; дотримання встановленого кримінально-виконавчим законодавством порядку й умов утримання або відбукання покарання особами в цих установах, їх прав і виконання ними своїх обов'язків;

3) правові засади зазначеної діяльності прокуратури в УВП становлять не лише норми Конституції України та Закону України «Про прокуратуру», а й спеціальні накази Генеральної прокуратури України, у яких відображено специфіку предмета прокурорського нагляду;

4) незважаючи на те, що однією з головних форм здійснення прокурорського нагляду в УВП є проведення комплексних перевірок дотримання законності, прокурори мають право безперешкодно відвідувати органи та установи виконання покарань, приймати засуджених з особистих питань і здійснювати інші позапланові та невідкладні заходи щодо забезпечення особистої безпеки осіб, яких утримують у виправних колоніях;

5) за результатами проведених перевірок прокурор уносить передбачені Законом України «Про прокуратуру» документи прокурорського реагування, які є обов'язковими для виконання адміністрацією органів й УВП ДКВСУ;

6) на органи прокуратури України, відповідно до ст. 214 КПК України, покладено функцію щодо контролю за внесенням заяв і повідомлень про вчинене кримінальне правопорушення, включаючи УВП, до Єдиного реєстру досудових розслідувань, а отже, законодавець створив відповідні елементи правового механізму і з питань забезпечення особистої безпеки в УВП.

Проте навіть наявність цих «особливих» повноважень не надає можливості органам прокуратури в сучасних умовах своєчасно впливати на рівень охорони законних прав й інтересів засуджених в УВП, унаслідок чого останні стають жертвами злочинних посягань та інших протиправних діянь.

ЗАХИСТ ЖЕРТВ ЗІВАЛТУВАННЯ

Симоненко Н.О., здобувач кафедри кримінального права і криміналістики ННІПП НАВС

Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканності особи порушуючи права людини, які визначені Конституцією України як найвища соціальна цінність, а саме здоров'я, честь та гідність, ламають усталений у суспільстві уклад статевиx стосунків і основні принципи статевої моралі. Суспільна небезпека полягає в грубій зневазі над статевою свободою людини, насильницькому характері дій злочинця, заподіянні глибокої фізичної, моральної й психічної шкоди потерпілій особі, нерідко пов'язаної з розладом психічного й фізичного здоров'я злочинця.

Жертвою статевиx злочинів можуть виступати особи як жіночої, так і чоловічої статі незалежно від її поведінки до вчинення злочину, способу життя, попередніх стосунків із суб'єктом злочину, зокрема перебування з ним у зареєстрованому шлюбі, проживання однією сім'єю тощо.

Жертва звалтування ніколи не винна в тому, що з нею сталося, ця провина лежить на гвалтівникові і не зважаючи на поведінку особи чи умови за яких сталося звалтування, важливо не ставитися упереджено до постраждалої особи. Адже звалтування - це порушення прав людини і ніхто не має права нехтувати цим.

Потерпіла особа думає, що вона винна в тому, що з нею трапилося, а також і в засобах масової інформації, можна зустріти вислів - «сама винна», «гуляла допізна, пиячила і поїхала у гості до малознайомих хлопців». Але, в свою чергу, психологи стверджують, що жодна жінка, яка пережила насильство, не є винною. Реакція на пережите насильство може бути різною: агресія, жага помсти, депресія або заперечення фактів і небажання говорити. Але практично в усіх випадках жертви з часом починають зневажати себе і шукати власну провину у тому, що сталося.

На думку Г. Зера, потерпілий (жертва) проходить три психологічні кризи, цикли після вчинення злочину: криза особистості, де він намагається зрозуміти чому саме з ним сталося нещастя, що ж він за людина, чи є господарем свого